

кримінальної відповідальності за публічне або вчинене групою осіб вживання психотропних речовин не можливе.

Таким чином один з основних та найпоширених у молодіжному середовищі вид наркотиків - психотропні речовини, які переважно вживаються у місцях масового перебування громадян, залишилися поза увагою законодавця у даній статті.

З метою усунення зазначених вище прогалини у законодавстві вважаємо за доцільне внести відповідні зміни до статті 316 КК України. Назву та диспозицію вказаної статті після слів « ... вживання наркотичних засобів ... » доповнити словами: « ... психотропними речовинами або їх аналогами ... », далі за текстом.

Особливості встановлення об'єктивної сторони насильницького донорства (ст. 144 Кримінального кодексу України)

Теребило Н.В., курсант юридичного факультету ІКВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Мищук І.П.*

Дослідження об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 144 Кримінального Кодексу (КК) України, дозволяє стверджувати, що вона характеризується діянням - вилученням крові у живої людини. Спірним питанням є визначення того, в якій формі законодавець допускає таке діяння, адже вилучити кров у людини шляхом бездіяльності об'єктивно неможливо.

Однак О. В. Сапронов обґрунтовує можливість вчинення насильницького донорства не лише шляхом активної дії, а й шляхом бездіяльності тим, що вилучення крові може розпочатися правомірно, але перетворитися на злочинне, якщо не буде припинено вилучення крові після забору її допустимої кількості. На нашу думку, у випадку, про який говориться, злочинне діяння вчиняється такою формою суспільно небезпечної поведінки, в якій дія винного поєднується із його бездіяльністю (змішану бездіяльністю). Але в переважній більшості злочин може вчинятися, безперечно, саме шляхом дії, яка полягає у вилученні крові з кровоносної судини пацієнта. Проте злочинність такого діяння пов'язується не з вилученням донорської крові у людини, а з певним способом вчинення цього суспільно небезпечного діяння, яким є насильство або обман.

У цьому зв'язку є очевидним, що назва статті 144 КК неповністю відображає зміст ознак злочину, описаного в її диспозиції.

Так, донорство крові та її компонентів - добровільний акт волевиявлення людини, що полягає у даванні крові або її компонентів для подальшого безпосереднього використання їх для лікування, виготовлення відповідних лікарських препаратів або використання у наукових дослідженнях.

Діяння, передбачене ст. 144 КК, є грубим порушенням принципу добровільності донорства - ігноруванням або фальсифікацією волі особи задля використання її як донора. У зв'язку з тим, що до поняття «донорство» обов'язково входить ознака добровільності, О. В. Сапроновим невдало назву «насильницьке донорство» пропонується замінити на «незаконне донорство». Однак така пропозиція також є не найкращим способом усунення дефекту законодавчої техніки, оскільки поняття «незаконне донорство» наводить на думку про незаконні дії донора, а не осіб, які порушують інтереси останнього. На нашу думку, для чинної редакції статті більш точним в цьому випадку є назва «Незаконне використання особи як донора».

Щодо обману як одного з способів вчинення злочину, передбаченого ст. 144 КК, то слід вказати, що традиційними для цього поняття є ознаки: 1)

повідомлення потерпілому неправдивих відомостей; 2) умисне замовчування фактичних обставин, які винний зобов'язаний був повідомити, і повідомлення яких мало б суттєве значення для поведінки. Тобто, обман може носити як активний характер, коли потерпілому повідомляються неправдиві відомості про певні факти, обставини, події, так і пасивний, коли умисно замовчується юридично значима інформація.

Таким чином, особливості обману при вилученні донорської крові полягають у тому, що внаслідок обману потерпілий погоджується на вилучення в нього крові. Відмінність вилучення крові людини шляхом обману від психічного примусу полягає в тому, що в обмані відсутні основні ознаки психічного примусу - відсутня інформація про можливість застосування насильства при невиконанні необхідного, а є свідомо помилкова інформація, засвоєння якої тягне неадекватне реальній дійсності сприйняття її потерпілим.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що загальною властивістю суспільно небезпечного діяння як ознаки злочину, передбаченого ст. 144 КК, є протиправне вилучення крові людини. Водночас з метою більш точного відображення змісту диспозиції статті пропонуємо змінити її назву «Насильницьке донорство» на «Незаконне використання особи як донора».

Вимірювання стану латентної злочинності: підходи та орієнтири

Тичина Д.М., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС

Сукупність вчинених злочинів у певному адміністративно-територіальному районі та за певний час становить лише ті діяння, які виявилися зареєстрованими. А їх реєструється значно менше, ніж тих, що залишаються за «межею» кримінальної статистики, тобто приховуються і утворюють свого роду «тіньову» злочинність, в кримінології іменовану латентною (лат. прихованою, невидимою).

Детальніше про латентну злочинність можна дізнатися з робіт Х. Алікперова, О. Бандурки, П. Булатова, Г. Забрянського, А. Зелінського, А. Конєва, О. Литвинова, О. Литвака, В. Панкратова, А. Шляпочнікова та ін. [1].

Латентність слід розглядати як властивість злочинності - стан прихованості, яка цілком може переходити в стан кримінально-статистичної відомості. Латентність можна розглядати як складову якісного компоненту іншої, більш загальної властивості злочинності - мінливості. І якщо для теоретичного осмислення злочинності латентність її не має істотного значення, то в практичних цілях при вивченні реальної злочинності латентність відіграє значну (стримуючу) роль. І виявлення латентних злочинів допомагає «оголити» приховані причинні зв'язки, а це відкриває можливості для предметної запобіжної діяльності, у ході якої можуть усуватися умови вчинення конкретних злочинів.

Сьогодні ж кримінологічні дослідження [2] показують: офіційна кримінальна статистика все менше відображає реальну кримінологічну ситуацію в країні. Реальний стан справ зі злочинністю фактично на кілька порядків (тобто як мінімум в сто чи тисячу разів) гірший фіксованої кримінальної статистики [3].

З рівнем латентності злочинності пов'язані її кількісні показники: стан (чим більше злочинність переходить зі стану невідомості, тобто виявляється та